

Polska resocjalizacja potrzebuje zmiany!

Dla wszystkich, którzy profesjonalnie zajmują się funkcjonowaniem polskiej resocjalizacji nieletnich nie ulega wątpliwości, że zarówno sama idea resocjalizacji, jak i jej podstawowe formuły organizacyjne realizowane w specjalistycznych placówkach, potrzebują filozoficznej zmiany przedzałożeniowej oraz teoretyczno-koncepcyjnej zmiany merytorycznej, opartej na współczesnych osiągnięciach nauki i doświadczeniach państw wysoko rozwiniętych społecznie i gospodarczo.

Polska resocjalizacja co raz doświadczała i nadal doświadcza odgórnych, projektowanych centralistycznie przemian, szumnie nazywanych niekiedy reformami, które *de facto* stawały się i stają tylko destrukcyjnymi zmianami organizacyjnymi upośledzającymi proces resocjalizacji dzieci i młodzieży, nieniosącymi ze sobą pozytywnych zmian merytorycznych, o czym wielokrotnie pisałem i mówiłem. Nie da się zmienić zakresu i przedmiotu oddziaływań resocjalizacyjnych bez sięgnięcia do uzasadnionych, nowoczesnych koncepcji i teorii z zakresu nauk społecznych, a także pomocy i aktywnego udziału środowisk praktyków i naukowców w tych poszukiwaniach. Na głęboką zmianę merytoryczną zrealizowaną wspólnie ze wspomnianymi środowiskami oczekują nie tylko podopieczni placówek i instytucji resocjalizacyjnych, ale całe społeczeństwo. Im szybciej ona nastąpi, tym prędzej możemy odbudować zaufanie społeczne do idei resocjalizacji, która powinna nieść realną pomoc tysiącom osób borykających się z syndromem nieprzystosowania społecznego.

Nowy pedagog resocjalizacyjny

Nie ulega wątpliwości, że zmianę mającą na celu poprawę kondycji polskiej resocjalizacji nieletnich należy rozpocząć od wprowadzenia nowego modelu kształcenia pedagogów resocjalizacyjnych. W tym celu powinno się powołać na poziomie ogólniakademickim krajową komisję, której zadaniem byłoby doprowadzenie do ujednoczenia formuły merytorycznej i organizacyjnej kształcenia pedagogów resocjalizacyjnych w uniwersytetach i innych polskich uczelniach. Ważną bazą i fundamentem kształcenia pedagogów resocjalizacyjnych powinny być: wiedza, kompetencje

i umiejętności psychopedagogiczne, które zadecydują, że przyszły wychowawca będzie zarówno pedagogiem-wychowawcą w określonej placówce, jak i ekspertem w środowisku pozainstytucjonalnym. Powinny być również przywrócone egzaminy na studia pedagogiczne w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej, aby w przyszłości do zawodu trafiały osoby o dojrzałym profilu osobowościowym i wysokiej sprawności intelektualnej. Zawód pedagoga resocjalizacyjnego to także misja, i dlatego w trakcie studiów powinny być przewidziane treści i zajęcia formacyjne w tym zakresie.

Nowa placówka jako środowisko wychowawcze

Jedną z przyczyn nienajlepszej kondycji polskiej resocjalizacji są podstawy organizacji pracy wychowawczej i oświatowej w placówkach, które opierają się na mocno przestarzałym modelu dyżurów wychowawczych. Zdecydowanie nowocześniejszym i merytorycznie lepszym rozwiązaniem jest model bloków zintegrowanej pracy resocjalizacyjnej. Zamiast przyporządkowania do grup wychowawczych podopieczni mogą być przydzieleni do wyznaczonych form oddziaływań. Na każdym szczeblu pracy resocjalizacyjnej wychowawcy mogliby zmienić profil i zakres pracy z podopiecznymi, kierując się ich potencjałami rozwojowymi. Placówka powinna obok funkcji wychowawczej pełnić równoległą funkcję profilaktyczno-socjalizującą w środowisku otwartym, wspomagając między innymi pracę wychowawczą szkół. Być może powinno się w tym celu powołać radę placówki, składającą się z ekspertów zewnętrznych. Placówki resocjalizacyjne pełnią ważną, systemową funkcję społeczną, opiekuńczo-wychowawczą i socjalizacyjną. Większość z nich ma charakter placówek zamkniętych, a ich działalność oparta jest na przestarzałych koncepcjach i metodach pracy. Należy opracować ich unowocześnioną koncepcję merytoryczną i organizacyjną, opartą na współczesnych teoriach edukacji, wychowania, resocjalizacji, rewalidacji i terapii.

Komisja ds. Systemu Resocjalizacji

Utworzenie apolitycznej Komisji ds. Systemu Resocjalizacji składającej się z ekspertów, którzy nie są politykami, powinno być w obecnych czasach priorytetem dla poprawy stanu polskiej resocjalizacji. Zadaniem Komisji byłoby przygotowanie założeń gruntownej przebudowy polskiego systemu profilaktyki społecznej i resocjalizacji z wykorzystaniem najnowszych koncepcji i wyników badań naukowych. W przeciwnym wypadku polska resocjalizacja nieletnich będzie się nadal pograżać w chaosie zmian o podtekście politycznym oraz ulegać erozji z przyczyn zanizania poziomu kształcenia pedagogów resocjalizacyjnych.

Prof. dr hab. *Marek Konopczyński*
Redaktor Naczelny